

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نکارش

فارسی

دوم دبستان

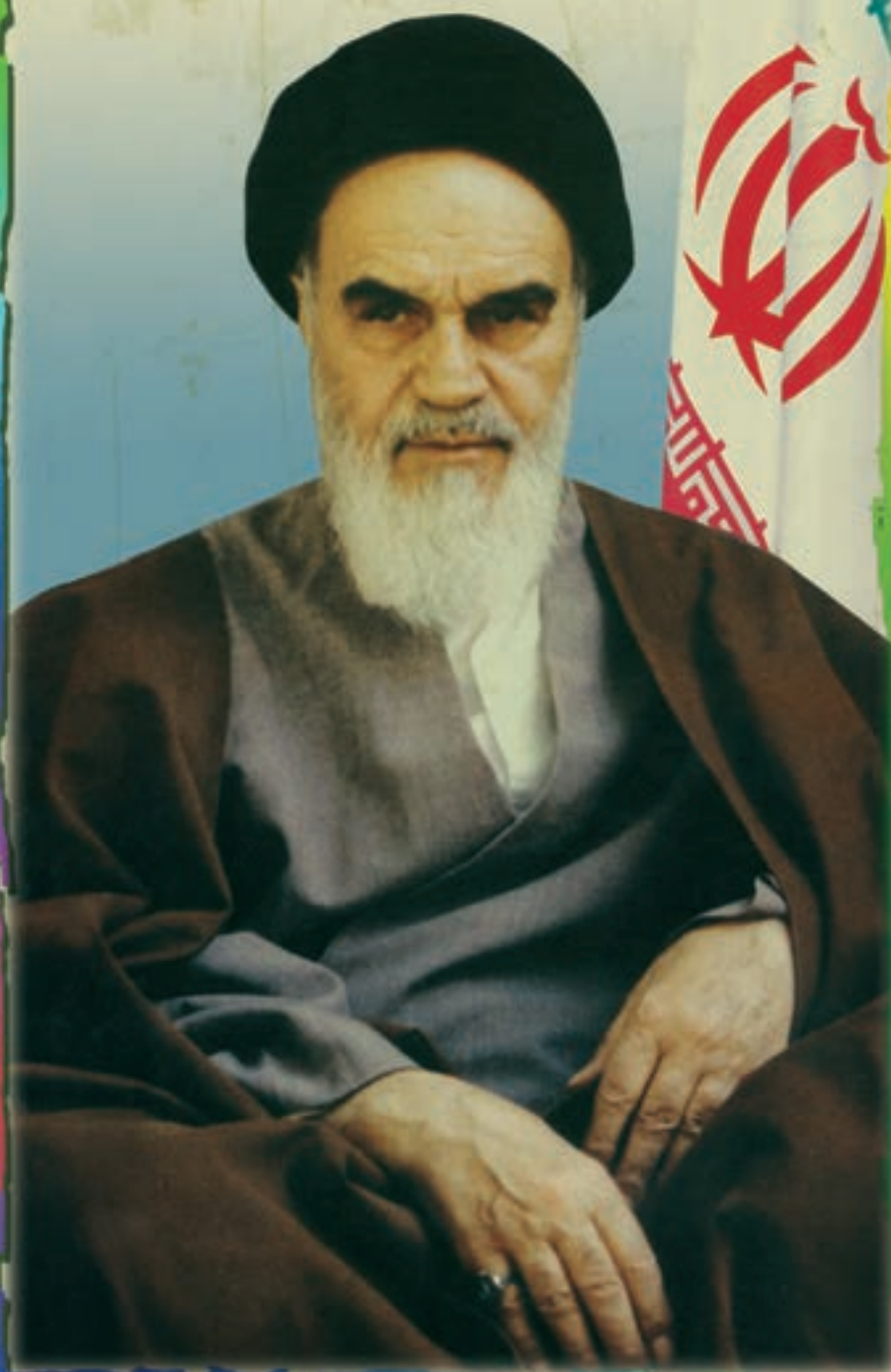
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	نگارش فارسی دوم دبستان - ۱۴۰۴۱
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	زهرا ارجمند رشیدآباد، فریدون اکبری شیلذره، پریچهر جیلی آده، حسن ذوالفقاری، محمدرضا سنگری، عبدالرحمن صفارپور، غلامرضا عمرانی، فاطمه صغری‌علیزاده، گلزار فرهادی و حسین قاسم‌پور مقدم (اعضای گروه تألیف)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری و طراح جلد) - سیدعلی موسوی (طراح گرافیک) - بهاره جابری، میثم برزا، سمانه دهقانی پور، الهام ارکیا و سیدعلی موسوی (تصویرگران) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - سیدعلی موسوی، مهناز خسرو پناه (صفحه‌آرا) - زهرا ایمانی نصر، حسین چراغی، فاطمه‌گیتی جبین، فاطمه پزشکی، حمید ثابت کلاچاهی، ناهید خیام‌باشی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
ناشر :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
چاپخانه :	شرکت افست «سهامی عام» (WWW.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ هشتم ۱۳۹۸
	برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۰۲۶-۰ ISBN 978-964-05-2026-0

امید من به شما دبستانی‌هاست.

امام خمینی «قدس سره»

فهرست

نهاده‌ها

فصل اوّل

درس اوّل: کتاب‌خانه‌ی کلاس ما ۱۵

درس دوم: مسجد محله‌ی ما ۲۰

بهداشت

فصل دوم

درس سوم: خرس کوچولو ۲۶

درس چهارم: مدرسه‌ی خرگوش‌ها ۳۱

اخلاق فردی و اجتماعی

فصل سوم

درس پنجم: چوپان درست‌کار ۳۷

درس ششم: کوشا و نوشا ۴۲

درس هفتم: دوستانِ ما ۴۷

راه‌زندگی

فصل چهارم

درس هشتم: از همه‌مهربان‌تر ۵۴

درس نهم: زیارت ۵۹

هنر و ادب

فصل پنجم

درس دهم: هنرمند ۶۵

درس یازدهم: درس آزاد ۷۰

درس دوازدهم: فردوسی ۷۱

ایران من

فصل ششم

درس سیزدهم: ایران زیبا ۷۷

درس چهاردهم: پرچم ۸۲

درس پانزدهم: نوروز ۸۷

طبیعت

فصل هفتم

درس شانزدهم: پروازِ قَطره ۹۳

درس هفدهم: مثلِ دانشمندان ۹۹

سخنی با آموزگاران گرامی

پروردگار مهربان را سپاس می‌گوییم که در پی جهش به سوی تحوّل بنیادین و تغییر نگرش‌ها در قلمرو آموزش و پرورش، توانستیم با تکیه بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و نیز توجه به چهارچوب برنامه‌ی درسی ملی، به بازنگری برنامه‌ی درسی و بازتولید محتوای درس فارسی پردازیم و کار تهیه، طراحی و سازماندهی ساختار و محتوای کتاب درسی و دیگر کارافزارهای آموزشی را به فرجام برسانیم. امیدواریم آموزش این برنامه، سبب شکوفایی استعدادهای نوآموزان و رشد و بهبود فرایند آموزش عمومی میهن عزیزمان گردد.

برنامه‌ی زبان آموزی دوره‌ی دبستان و به‌ویژه، کتاب فارسی، بر بنیاد یافته‌ها و اندوخته‌های کارشناسان و تجربه‌های علمی و آموزشی همکاران و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت سراسر ایران عزیز، فرصت تولّد دوباره یافت؛ به همین سبب از فرصت فرخنده‌ی فراهم آمده، استقبال کرده، کوشیده‌ایم با بهره‌گیری از دیدگاه‌های مختلف و کاربست نیکوترین آن‌ها، در همه‌ی عناصر ساختاری و محتوایی برنامه، اصلاحات و تغییرات بایسته را در کتاب درسی به کار گیریم.

توجه به نیازهای کودکان عزیز و رعایت واژگان پایه‌ی زبان آموزان، متناسب با رشد ذهنی، میزان درک و دریافت آنان و نیز درخواست‌های آموزگاران گرامی، در تمام فراز و فرودهای این تغییرات، پیش روی ما بوده است. برای کمک به فرایند یاددهی-یادگیری و بهبود آموزش و بهره‌وری نیکوتر، توجه شما همکاران ارجمند را به نکات زیر جلب می‌کنیم:

۱- در برنامه‌ی آموزش زبان فارسی به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی و قدرت تفکر و اندیشیدن به یک میزان توجه شده است. براین اساس، محتوای درس فارسی در قالب دو کتاب فارسی و نگارش فارسی تهیه و سازماندهی شده است، بنابراین تدریس و یاددهی هر دو کتاب و هم‌زمانی این کار، اهمیت ویژه‌ای دارد.

۲- برای تقویت خطّ تحریری، تمرین‌های رونویسی در این کتاب پیش‌بینی شده است؛ بنابراین دادن مشق اضافی یا دفتر مشق، ضرورتی ندارد. در صورت نیاز به کار بیشتر، همکاران محترم می‌توانند دفتری با عنوان «دفتر فارسی» تعیین کنند تا دانش‌آموزان، تمامی پاره‌مهارت‌های نوشتاری همچون مشق خطّ، رونویسی،

گسترش کلمات، فعالیت‌های درست‌نویسی و املا، جمله‌سازی، نگارش و انشا را در آن تمرین کنند.

۳- در کتاب‌های فارسی از سه نوع خط استفاده شده است؛ اول خط خواندنی، دوم خط نوشتنی و سوم خط تحریری.

از فصل پنجم این کتاب، تمرین‌های رونویسی با سرمشق خط تحریری ارائه شده‌اند تا دانش‌آموزان خواندن و نوشتن آن را تمرین کنند. در تمرین‌های خوش‌نویسی نیز دانش‌آموزان به تدریج و با شبیهی ملایم، نحوه‌ی نوشتن حروف و کلمات فارسی را به خط تحریری می‌آموزند.

لازم است معلمان ارجمند هنگام ارزشیابی از آموخته‌های املایی دانش‌آموزان بر درست‌نویسی شکل نوشتاری کلمات، تکیه و تأکید نمایند؛ بنابراین، نوشتن املا به خط نسخ یا تحریری از ارزش آن نخواهد کاست.

۴- با توجه به اینکه امروزه در فرآیند یاددهی - یادگیری، دانش‌آموز نقش فعالی دارد، توصیه می‌شود همکاران تا حد امکان از روش‌های فعال و پیشرفته در تدریس و آموزش کتاب فارسی بهره بگیرند. ایجاد فرصت‌های مناسب برای مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های کلاسی باعث تقویت مهارت‌های گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن و اندیشیدن می‌شود.

۵- با توجه به اینکه اساس و پایه‌ی آموزش زبان فارسی بر تفکر و خلاقیت استوار است، انتظار می‌رود همکاران گرامی در کلاس درس به این جنبه و نیز تفاوت‌های فردی توجه داشته باشند. برای تقویت خلاقیت بهتر است از پرسش‌های واگرا و بازپاسخ، استفاده شود و در پاسخ‌های ابداعی و خلاق دانش‌آموز، از پیش‌داوری دوری کنیم تا مانع پرورش و شکوفایی گفتار و نوشتار خلاق آنان نشود.

۶- برای بهبود آموزش زبان فارسی در طول سال تحصیلی، بهتر است در آغاز سال، جلساتی با اولیای دانش‌آموزان برگزار و نحوه‌ی کار با کتاب‌های فارسی، به آنان توضیح داده شود. این کار موجب آگاهی بیشتر خانواده‌ها از رویکردها، روش‌ها و ساختار کتاب می‌شود و در نتیجه، تعامل بین مدرسه و خانواده را ارتقا می‌بخشد.

۷- از آنجا که انجام هر عمل به راهنما و دستورالعمل نیاز دارد، انتظار می‌رود همکاران محترم در کلیه‌ی مراحل تدریس از مطالب کتاب راهنمای معلم و کارافزارهای آموزشی فارسی به خوبی استفاده کنند.

۸- کارافزارهای آموزشی درس فارسی برای پشتیبانی از محتوای کتاب فارسی تهیه شده است و به کارگیری اجزای آن در حین تدریس موجب تسهیل، تحکیم و غنی‌سازی آموزش و یادگیری زبان فارسی می‌شود.

۹- درس «آزاد» فرصتی مناسب برای معلم و دانش‌آموزان است تا در محیط کلاس و با آرامش، با هم نوشتن را تمرین کنند. نوشتن درس آزاد کمک می‌کند تا مفاهیم و مطالب ضروری متناسب با منطقه‌ی خود را با در نظر گرفتن فصول کتاب در کلاس درس طرح کنید. این انعطاف‌پذیری کتاب به شما فرصت می‌دهد تا کمبودهای احتمالی را جبران کنید و در برنامه‌ریزی درسی و تألیف بخشی از محتوای کتاب، مشارکت داشته باشید.

۱۰- در ارزشیابی به مهارت‌های چهارگانه‌ی زبانی، تفکر و قدرت تحلیل دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی توجه شود و در امتحانات رسمی پایان ماه یا پایان نوبت نیز مهارت‌های خوانداری و نوشتاری به‌عنوان فعالیت‌های عملی، مورد توجه قرار گیرد.

۱۱- معلمان گرامی در ارزشیابی درس املا، توجه داشته باشند که تشدید (ـ) در شیوه‌نامه‌ی جدید املا، جایگاه و ارزش املا، ندارد.

۱۲- ویژگی تلفیق آموخته‌ها و مفاهیم یادگیری ایجاب می‌کند تا در آموزش زبان فارسی به دیگر کتاب‌های درسی نیز توجه شود. به همین سبب، بسیاری از مفاهیم اجتماعی، هنری، دینی، علمی و حتی ریاضی، در کتاب فارسی با استفاده از شیوه‌های قصه و شعر ارائه گردیده است و در این کتاب برخی از تمرین‌ها چنین ویژگی‌هایی دارند.

رهنمودهای ارزنده‌ی شما همکاران ارجمند، همواره پشتوانه‌ی گام‌های ما و سبب استواری کتاب‌های درسی بوده است؛ اکنون نیز، چشم به راه پیشنهادها و نواندیشی‌های شما هستیم.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری